

STORTINGET

Innst. 274 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
frå utdannings- og forskingskomiteen

Dokument 8:220 S (2025–2026)

Innstilling frå utdannings- og forskingskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Jørgen H. Kristiansen og Joel Ystebø om kortere skoledager i grunnskolen, høyere lærerlønninger og mer tid for lærerne til å følge opp elevene

glede og redusere forstyrrelser fra digitale læremidler.»

Ein viser til dokumentet for ei nærare utgreiing om forslaga.

Til Stortinget

Innleiing

I dokumentet blir det fremja følgjande forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som kan danne grunnlag for et bredt skoleforlik om færre uketimer i grunnskolen tilsvarende finsk nivå, høyere lærerlønninger og mer kontaktlærertid i grunnskolen.
2. Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som gir lærerne mer tid og fleksibilitet til å følge opp den enkelte elev gjennom færre obligatoriske møter og redusert tilstedeværelse på skolen utenom undervisningstid, ved å redusere såkalt bundet tid med minst 25 prosent.
3. Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om å innføre førskole for seksåringene med mye frilek og pedagogikk basert på den enkelte elevs interesser og behov, med start i 1. klasse først for syvåringene.
4. Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om en betydelig bevilgningsøkning til trykte lærebøker i skolen og sikre at kommunene faktisk kjøper inn bøkene, for å bedre elevenes leseforståelse og lese-

Behandling i komiteen

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 16. april 2026. Fråsegna følgjer som vedlegg til innstillinga.

Komiteen har invitert til å gi skriftlege høyringsinnspel i saka. Dei skriftlege innspela og andre dokument i saka er tilgjengelege på sakssida på stortinget.no.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Julia Eikeland, Vebjørn Gorseth og Sander Delp Horn, frå Framstegspartiet, Line Marlene Haugen, Lill Harriet Sandaune, Joakim Myklebost Tangen og Simen Velle, frå Høgre, Monica Molvær og Ola Svenneby, frå Sosialistisk Venstreparti, Sunniva Holmås Eidsvoll, frå Senterpartiet, Erling Sande, frå Raudt, Hege Bae Nyholt, frå Kristeleg Folkeparti, Joel Ystebø, og frå Venstre, fungerande leiar Guri Melby, viser til representantforslaget.

Komiteen merkar seg at forslaget tek opp sentrale spørsmål knytte til kvaliteten i opplæringa, elevane si læring og trivsel, og læreryrket sin attraktivitet.

Komiteen merkar seg vidare at statsråden i si vurdering peikar på at fleire av problemstillingane i forsla-

get overlappar med pågående arbeid, mellom anna knytt til timetalsstruktur, opplæringa for dei yngste elevane og framtidig organisering av fellesskolen.

Komiteen viser til at eventuelle endringar i time-tal, organisering av skulekvardagen og lærarane sine arbeidsvilkår vil ha store konsekvensar, både fagleg, økonomisk og strukturelt, og at slike endringar difor krev brei involvering av relevante aktørar. Komiteen merkar seg at statsråden understrekar betydninga av føreseieleg framdrift og dialog med partane i sektoren.

Komiteen merkar seg at det har kome fleire skriftlege innspel til representantforslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre mener forslagsstillerne peker på flere reelle utfordringer i norsk skole. Mange lærere opplever en mer krevende elevsammensetning, økt uro og et større behov for tett oppfølging av den enkelte elev. Disse medlemmer deler også bekymringen for utviklingen i elevenes grunnleggende ferdigheter, særlig innen lesing.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener likevel at representantforslaget i for stor grad bygger på at omfattende strukturelle grep automatisk vil gi bedre læring. Etter disse medlemmers syn er det ikke tilstrekkelig dokumentert at redusert timetall i grunnskolen eller omfattende endringer i organiseringen av lærernes arbeidstid vil gi bedre resultater. Skolen er en kompleks sektor, og slike endringer vil ha store konsekvenser for fag- og timefordeling, læreplaner, bemanning og økonomi.

Disse medlemmer mener at skolen først og fremst trenger ro, tydelige prioriteringer og bedre bruk av ressursene – ikke nye, store strukturelle reformer med usikker effekt. På denne bakgrunn støtter disse medlemmer ikke forslagene i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser også til at avtalen om arbeidstid for undervisningspersonalet er en del av tariffavtalen for lærere. Disse medlemmer viser til at forslag om lønn og arbeidstid er forhold som angår partene, og vil derfor ikke støtte disse forslagene.

Disse medlemmer viser også til at disse partiene vil at elevene skal få mer lek og fysisk aktivitet i skolen, og at opplæringen også skal prioritere det viktigste faginnholdet for aldersgruppen, med særlig tett oppfølging av elevenes grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning.

På denne bakgrunn støtter disse medlemmer ikke forslagene i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen gjennom sin plan for Norge allerede varslet at den vil vurdere endringer i hvilke fag elevene har på ulike tidspunkt i grunnopplæringen og omfanget av hvert enkelt fag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til at de første skoleårene er avgjørende for barns videre læring. I dag har målstyringen i skolen gått for langt. En sterk vekt på prøver og teori har gjort skolehverdagen mer stillesittende og preget av pugging, særlig for de yngste elevene. Samtidig har prinsippet bak seksårsreformen, et «førskolepreget» år med mye frilek, i for liten grad blitt fulgt opp. I mange klasserom forsvinner frileken i overgangen fra barnehage til skole og erstattes av leklignende aktiviteter styrt av voksne og økt fokus på grunnleggende ferdigheter.

Disse medlemmer viser videre til at mange lærere i dag opplever at deres profesjonelle handlingsrom er blitt snevret inn av krav og føringer som går langt ned i hvordan undervisningen skal gjennomføres. Samtidig preges arbeidshverdagen av detaljstyring, tidspress og stadig flere oppgaver som tar tid bort fra kjerneoppgavene: undervisning og oppfølging av elevene. Disse medlemmer viser til at når lærere får mindre tid til å følge opp den enkelte elev, svekkes både kvaliteten på undervisningen og elevenes opplevelse av mestring og motivasjon. Samtidig fører manglende autonomi og høyt arbeidspress til lavere jobbtilfredshet blant lærere, noe som igjen påvirker læringsmiljøet i klasserommet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at det er mange viktige utfordringer ved norsk skole som tas opp av forslagsstillerne, men vil allikevel påpeke at mye allerede overlapper med pågående arbeid i regjeringen. Disse medlemmer mener også at ved såpass omfattende endringer i norsk skole må partene involveres, og kan ikke alene vedtas som førende politikk fra Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Høyre er tydelige på at flere av forslagene berører forhold som hører hjemme hos partene i arbeidslivet, slik som lønnsbetingelser og organisering av arbeidshverdagen, som naturlig ikke hører hjemme på Stortinget.

Disse medlemmer mener store systemforandringer i skolen, ikke bør gjøres uten utredning og skikkelig behandling. Per nå er det vanskelig å finne forskningsmessig belegg for at forslagene som er frem satt har tydelig læringseffekt. Det pågår dessuten parallelle utredninger og utvalg som arbeider med beslektet tematikk.

Komiteens medlem fra Senterpartiet deler engasjementet for kortare skuledagar med større

rom for frileik og fleksibilitet. Denne medlemmen meiner likevel at lærarløn skal vere eit tema mellom partane i arbeidslivet, og er skeptisk til forslag som kan medføre unødvendig detaljstyring av lærarkvardagen. Det er heller ikkje formålstenleg med nye øyremerkningar på kostnad av overføringar til kommunesektoren i form av frie inntekter.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre meiner at det statlege styringstrykket i skulen har vorte for omfattande, og at lærarar og skuleeigarar i dag brukar for mykje tid på rapportering, dokumentasjon og detaljert regelverk. Dette går på kostnad av tid til undervisning, fagleg oppfølging og profesjonelt skjønn.

Desse medlemene fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa ta grep for å redusere det statlege styringstrykket i skulen, mellom anna ved å fjerne unødvendig byråkrati, rapporteringskrav og detaljstyring.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til argumentasjonen i representantforslaget og vil hevde at det politiske Norge har sviktet når norske elever er på OECD-toppen i skjermbruk i skolen, seksåringene har mistet mye av frileken de trenger for å lære og utvikle seg, og, ikke minst, lærerne har fått dårlige vilkår. Elevenes ferdigheter i lesing, matematikk og naturfag falt til bunns i Norden og til midt på treet i OECD, samtidig som søkningen til lærerstudiet er lav.

Dette medlem viser til at stortingsflertallet har brukt milliarder på å gjøre grunnskolen to år lengre – uten at barna lærer mer. Ifølge OECD er det ikke en sammenheng mellom lange dager og mer læring, fordi lange dager ofte går ut over kvaliteten, og det er kvaliteten på læringsopplevelsen som teller. OECDs utdanningsdirektør Andreas Schleicher definerer kvalitet i skolen slik i en samtale med Wendy Kopp i Teach for All for et par år siden:

«Kvalitet avhenger av å rekruttere, beholde og utvikle dyktige mennesker, og gi disse menneskene gode muligheter til å arbeide utenfor klasserommet.»

Redusert timetal

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til representantforslaget som peker på at våre naboland Finland og Estland har færre skoletimer i grunnskolen enn Norge, samtidig som de oppnår et høyere læringsutbytte enn oss. Skoledagen i finsk grunnskole er i snitt om lag en halvtime kortere hver dag enn i Norge.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti var det eneste partiet som stemte imot seksårsreformen, og

som har gått mot alle timetallsutvidelser fra skiftende regjeringer siden 2006.

Dette medlem vil organisere skolen mer etter hvordan barn lærer og utvikler seg, bl.a. med noe kortere skoledager som gjør at elevene får mer tid til hvile, lek og fysisk aktivitet, og som viktigst av alt gjør det mulig å heve kvaliteten i den enkelte skoletime gjennom høyere lærerlønninger og mer kontaktlærertid.

Derfor mener dette medlem at det vil være fornuftig å redusere timetallet i norsk grunnskole til nivået i Finland og slik det var i norsk skole før reformene satte inn, samtidig som SFO-tiden på 1.–4. trinn økes tilsvarende. Det vil frigjøre om lag 6,4 mrd. kroner og gi behov for rundt 6 000 færre lærerårsverk.

Løn for lærarar

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at lønn er en avgjørende faktor for rekruttering og yrkets attraktivitet. Til tross for at OECD har pekt på at Norge har en utfordring med lave lærerlønninger, har det skjedd lite. 25 år etter forrige skoleforlik har lønningene stagnert og er på et bunnivå i OECD, sett opp mot yrker med tilsvarende høy utdanning.

Dette medlem viser til at det i representantforslaget dokumenteres at lærerlønningene i grunnskole og videregående i Norge i dag bare er om lag tre fjerdedeler av lønnen til arbeidstakere med tilsvarende høy utdanning. Dette er lavere enn Finland og OECD-snittet. I Europa er det kun i Ungarn, Hellas, Italia og Tsjekkia at lærerne har en mindre konkurransedyktig lønn enn i oljerike Norge. Siden 2015 har det vært en kraftig vekst i offentlige utgifter i Norge, men lønningene til barneskolelærere har falt med 2,8 pst. reelt, mens OECD-snittet viser en vekst på 14,6 pst.

Dette medlem understreker at dersom man ikke lykkes med å gjøre læreryrket attraktivt, risikerer man å miste mange dyktige lærere som jobber i skolen i dag, og at ambisiøse og faglig sterke studenter velger bort lærerutdannelsen. Det vil koste samfunnet dyrt. Dette medlem mener derfor tiden er inne for et nytt stortingsforlik som øker lærerlønningene. Dersom de økes med 50 000 kroner per lærer i grunnskolen og videregående skole, vil dette innebære en ekstraordinær bevilgning til kommunene på om lag 7 mrd. kroner.

Arbeidstid for lærarar

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt vil understreke at flere av forslagene griper inn i forhold som etter den norske modellen skal håndteres av partene i arbeidslivet. Dette gjelder blant annet spørsmål om lønn, arbeidstid, bundet/planfestet tid og organisering av arbeidshverdagen. Disse medlemmer mener det er avgjørende å respektere parts-

modellen, og at slike spørsmål ikke bør fastsettes gjennom enkeltvedtak i Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet deler vurderingen av at kontaktlæreren har en sentral rolle i oppfølgingen av elevene. Samtidig vil økt frikjøp av kontaktlærere utløse behov for flere lærerårsverk og betydelige kostnader. Slike tiltak må vurderes grundig i en helhetlig sammenheng, og ikke som enkeltstående grep.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at kvalitet i skolen blant annet handler om å gi lærerne nok tid til å følge opp elevene, og at OECD-direktør Schleicher minner om at læring er en relasjonell opplevelse. Å ha tid utenfor undervisningssituasjonen til å bygge en god relasjon med elevene og lære dem godt å kjenne er en nøkkel til læring, ifølge ham. Dette medlem viser til at Schleicher for eksempel peker på at under pandemien var kvaliteten på relasjonen mellom elev og lærer og hvorvidt elevene følte seg støttet av læreren, en av de kraftigste forklaringsvariablene for elevenes evne til å lære på egen hånd og for gode læringsresultater.

Dette medlem understreker at tid også er en nøkkelfaktor for læreryrkets attraktivitet. Schleicher peker på at mens lærerlønningene i Finland er lavere enn i Tyskland, ønsker flere unge finner å bli lærere, fordi Finland har et mer interessant arbeidsmiljø.

Dette medlem viser til representantforslagets dokumentasjon på at norske barneskolelærere har den lengste undervisningstiden i Norden, klart lengre enn for eksempel Finland og Estland. Undervisningstiden til ungdomsskolelærerne er midt på treet i nordisk sammenheng, men også her har Finland og Estland prioritert å ha et lavere nivå. Norske grunnskolelærere må løpe fra time til time i en svært hektisk hverdag, i stedet for å ha nok tid til å forberede undervisningen, følge opp elevene og skape gode relasjoner med dem. Taperne blir til syvende og sist elevene og deres læringsutbytte.

Dette medlem peker på at dersom kontaktlærertiden økes med to timer per uke, vil det koste om lag 4 mrd. kroner og gi et behov for rundt 2 000 flere lærerårsverk.

Dette medlem viser til lektor Caroline Ombergs innlegg i Utdanningsnytt 21. februar, som peker på at ambisjonen for norsk skole bør være «å gjøre [lærer]-yrket attraktivt nok til at de aller beste søker seg dit – og blir der. Verdens beste lesere skapes ikke av kampanjer og kommisjoner. De skapes av verdens beste lærere».

Dette medlem mener det er behov for et nytt skoleforlik drøyt 25 år etter forrige gang – et kvalitetsløft for skolen, der lærerlønningene økes og kontaktlærerne får mer tid til å følge opp elevene.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som kan danne grunnlag for et bredt skoleforlik for å styrke kvaliteten i skolen gjennom høyere lærerlønninger og mer kontaktlærertid i grunnskolen. Regjeringen bes vurdere om dette kvalitetsløftet skal finansieres av å forkorte skoledagen i grunnskolen ned til finsk nivå.»

Dette medlem viser til at et tiltak som vil løfte læreryrkets attraktivitet, og som er helt gratis, er å gi lærerne mer fleksibel arbeidstid, slik lærere flest i OECD-området har. Dette medlem viser til representantforslaget som peker på at lærere i mange OECD-land står helt fritt til å velge om de vil jobbe på skolen eller hjemme, etter at undervisningstiden er ferdig. Skandinaviske lærere derimot har de strengeste kravene til fysisk tilstedeværelse på skolen i OECD. Dette kalles «bundet tid», som på mange skoler er knyttet til obligatoriske møter på skolen.

Dette medlem viser til representantforslagets dokumentasjon på at antall timer norske lærere må være på skolen, er langt høyere enn i Finland. Finske lærere har færre obligatoriske møter og mer tid til å forberede undervisning, følge opp elever og samarbeide på en målrettet og effektiv måte. Dette medlem peker på at dette kan være noe av svaret på hvorfor finske lærere opplever lavere stress og høyere frihet, noe som henger sammen med bedre undervisningskvalitet, ifølge OECD.

Dette medlem vil gi lærerne mer fleksibilitet for å gjøre yrket mer attraktivt og lettere å kombinere med familieliv. Med mer fleksibel arbeidstid og noe færre obligatoriske møter kan lærerne i stedet få mer tid til planlegging av elevtilpasset undervisning og følge opp den enkelte elev og familie bedre.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som gir lærerne mer tid og fleksibilitet til å følge opp den enkelte elev gjennom færre obligatoriske møter og redusert tilstedeværelse på skolen utenom undervisningstid, ved å redusere såkalt bundet tid med minst 25 pst.»

Førskule

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at Utdanningsforbundet har uttalt at de mener det er behov for et tydeligere «overgangsår» mellom barnehage og skole, og at 1. trinn bør erstattes med et «førskoleår» som en del av den obligatoriske 10-årige grunnskolen. Utdanningsforbundet har blant annet vist til en lignende ordning i Sverige og Danmark.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utarbeide et forslag om et førskoleår som en del av den obligatoriske 10-årige grunnskolen, og komme tilbake med en vurdering av forslaget til Stortinget innen sommeren 2027.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Rødt deler intensjonane om å følgje opp evalueringa av seksårsreforma, og meiner det er nødvendig å sikre ein betre overgang frå barnehage til skule. Mange barn har behov for meir lek og fysisk aktivitet inn i 1. klasse.

Desse medlemene fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa leggje fram forslag om tiltak som skal gjere 1. klasse til eit skuleførebuande år med fokus på fysisk aktivitet, frileik og praktisk-estetiske fag, i tråd med evalueringa av seksårsreforma.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti viser til at evalueringen av seksårsreformen viser at seksåringene har fått mindre frilek og mer bokstavlæring.

Disse medlemmer viser til representantforslaget som peker på at OECDs konklusjon er at det ikke finnes noe faglig grunnlag for tidlig skolestart, men at det tvert imot er mange funn som peker på betydningen av barnestyrt frilek i små barns utvikling.

Disse medlemmer viser til at frilek – lek initiert og styrt av barna selv – gir barna glede her og nå og er avgjørende for å lære seg å ta beslutninger, løse problemer, utøve selvkontroll og følge regler. Frilek er nødvendig for å lære og få seg venner og løse konflikter. Barnas indre motivasjon utvikles gjennom frilek og hjelper dem til å beholde en naturlig lærelyst utover i skoleløpet og arbeidslivet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil innføre førskole for seksåringene og ha skolestart først ved fylte syv år, slik Estland og Finland har. Som i Finland skal barnets egne behov og interesser danne grunnlaget for pedagogikken, og det skal være mye tid til frilek og fysisk aktivitet inne og ute.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om å innføre førskole for seksåringene med mye frilek og pedagogikk basert på den enkelte elevs interesser og behov, med start i 1. klasse først for syvåringene.»

Trykte skulebøker

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er svært opptatt av en bedre balanse mellom bok og skjerm, og at det skal være flere fysiske lærebøker i norsk skole. Disse medlemmer viser også til at Stortinget har bedt regjeringen «gjennomgå ordningen for tildeling av midler til innkjøp av fysiske læremidler med formål om å sikre at tildelingen faktisk sørger for flere bøker i skolen», jf. Vedtak nr. 424, 13. januar 2026, jf. Innst. 79 S (2025–2026). Disse medlemmer viser til statsrådens uttalelse der det kommer frem at tilskuddsordningen til fysiske læremidler er noe endret i 2026, blant annet som følge av vedtaket i Stortinget, slik at kommuner aktivt må takke ja til å motta tilskudd og samtidig bekreftede at tilskuddet kommer i tillegg til allerede planlagte innkjøp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre mener at når det gjelder læremidler, er det viktig å sikre at skolene har tilgang til gode og oppdaterte lærebøker. Samtidig er det avgjørende at lærerne har pedagogisk frihet til å velge hensiktsmessige læremidler, enten de er trykte eller digitale. Disse medlemmer advarer mot en for detaljert nasjonal styring av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser i likhet med statsråden, til forslag 9 i Dokument 8:10 S (2025–2026), som ved behandlingen av Innst. 79 S (2025–2026) ble vedtatt av Stortinget:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå ordningen for tildeling av midler til innkjøp av fysiske læremidler med formål om å sikre at tildeling faktisk sørger for flere bøker i skolen.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Kristelig Folkeparti viser til representantforslaget som dokumenterer at mange skoler mangler de lærebøkene de trenger, til tross for at handlingsregelen sier at kunnskap skal prioriteres. Disse medlemmer viser til at Norge er på OECD-toppen i bruk av digitale enheter i timene. Disse medlemmer understreker at lesing av trykte bøker gir større leseforståelse og mer leseglede enn digitale bøker.

Disse medlemmer viser til at 35 pst. av skolene hovedsakelig har digitale læremidler i dag, til tross for at bare 3 pst. av lærerne ønsker at det skal være slik, ifølge Utdanningsforbundets undersøkelse. Disse medlemmer vil at lærerne skal få tilbake den pedagogiske friheten til å velge mellom trykte bøker og digitale læremidler.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener derfor at det er stort behov for å gå fra prat og småsummer til en milliardsatsing til innkjøp av trykte bøker og til skolebibliotekene, på linje med det Danmark og Sverige har vedtatt.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om en betydelig bevilgningsøkning til trykte lærebøker i skolen og sikre at kommunene faktisk kjøper inn bøkene, for å bedre elevenes leseforståelse og leseglede og redusere forstyrrelser fra digitale læremidler.»

Forslag frå mindretal

Forslag frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa ta grep for å redusere det statlege styringstrykket i skulen, mellom anna ved å fjerne unødvendig byråkrati, rapporteringskrav og detaljstyring.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gi Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utarbeide et forslag om et førskoleår som en del av den obligatoriske 10-årige grunnskolen, og komme tilbake med en vurdering av forslaget til Stortinget innen sommeren 2027.

Forslag frå Senterpartiet og Raudt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa leggje fram forslag om tiltak som skal gjere 1. klasse til eit skuleførebuande år med fokus på fysisk aktivitet, frileik og praktisk-estetiske fag, i tråd med evalueringa av seksårsreforma.

Forslag frå Kristeleg Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som kan danne grunnlag for et bredt skoleforlik for å styrke

kvaliteten i skolen gjennom høyere lærerlønninger og mer kontaktlærertid i grunnskolen. Regjeringen bes vurdere om dette kvalitetsløftet skal finansieres av å forkorte skoledagen i grunnskolen ned til finsk nivå.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som gir lærerne mer tid og fleksibilitet til å følge opp den enkelte elev gjennom færre obligatoriske møter og redusert tilstedeværelse på skolen utenom undervisningstid, ved å redusere såkalt bundet tid med minst 25 pst.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om å innføre førskole for seksåringene med mye frilek og pedagogikk basert på den enkelte elevs interesser og behov, med start i 1. klasse først for syvåringene.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om en betydelig bevilgningsøkning til trykte lærebøker i skolen og sikre at kommunene faktisk kjøper inn bøkene, for å bedre elevenes leseforståelse og leseglede og redusere forstyrrelser fra digitale læremidler.

Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen blir fremja av medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Framstegspartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Raudt og Venstre.

Komiteen har elles ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjere slikt

vedtak:

Dokument 8:220 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Jørgen H. Kristiansen og Joel Ystebø om kortere skoledager i grunnskolen, høyere lærerlønninger og mer tid for lærerne til å følge opp elevene – blir ikkje vedteke.

Oslo, i utdannings- og forskingskomiteen, den 12. mai 2026

Guri Melby

fung. leiar

Erling Sande

ordførar

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 Oslo

Deres ref
2026/5071

Vår ref
26/1749

Dato
16. april 2026

Representantforslag 220S (2025–2026) om kortere skoledager i grunnskolen, høyere lærerlønninger og mer tid for lærerne til å følge opp elevene

Jeg viser til representantforslaget fra Jorunn Gleditsch Lossius, Jørgen H. Kristiansen og Joel Ystebø, som med fire forslag søker å styrke læreryrkets attraktivitet, gi barna en god start på skolegangen og sikre flere trykte lærebøker. Flere av forslagene er omfattende og berører mange sider ved skolens innhold og praksis. Innenfor tidsrammen som er satt for tilbakemelding har det ikke vært mulig for departementet å gi grundig vurdering av disse. Under kommenterer jeg forslagene enkeltvis.

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som kan danne grunnlag for et bredt skoleforlik om færre uketimer i grunnskolen tilsvarende finsk nivå, høyere lærerlønninger og mer kontaktlærertid i grunnskolen.

Regjeringen har gjennom *Plan for Norge* allerede varslet at vi vil vurdere endringer i hvilke fag elevene har på ulike tidspunkt i grunnopplæringen og omfanget av hvert enkelt fag. Jeg er opptatt av at organiseringen av skolehverdagen må være i tråd med det vi vet om barn og unges utvikling, behov og forutsetninger for læring. Det er gledelig at flere partier er opptatt av dette, og deler ambisjonen om løsninger som sikrer både tverrpolitisk samarbeid og forutsigbarhet for sektor. I august mottar regjeringen en NOU om framtidens fellesskole, som vil være et viktig bidrag til vurderingene som skal gjøres om hvordan vi i fellesskap best organiserer opplæringen i norsk skole fremover. Utdanningsdirektoratet arbeider allerede med alternative modeller til hvordan strukturen og innholdet i skolehverdagen på 1.–2. trinn kan organiseres, der også en modell med redusert timetall skal synliggjøres. Endringer i

timetall kan få stor betydning for flere forhold i skolen, og eventuelle endringer må følgelig skje forutsigbart og i dialog med partene. Å redusere minstetimetallet vil i utgangspunktet bety færre lærerårsverk i skolen, med mindre ressursinnsatsen reguleres nærmere.

En timetallsendring av det omfang som forslagsstillerne tar til orde for måtte utredes grundig. En reduksjon i timetall som representantene foreslår vil også innebære at man må gjennomgå læreplanene for å vurdere om innholdet skal reduseres. Jeg vil videre understreke at nasjonalt bestemt minstetimetall alene gir begrenset informasjon om forskjeller mellom norsk skole og skolesystemer i andre land. Eksempelvis har det finske utdanningssystemet 13 års obligatorisk opplæring, fordelt på et 1–9–3 løp, der det første året er obligatorisk førskole, deretter ni års grunnskole og til slutt tre år obligatorisk videregående. Elever i finsk grunnskole kan også velge å delta i språkopplæring som kan organiseres utover nasjonalt fastsatt minstetimetall. Å sammenligne norsk skole med skolesystemer i andre land kan være interessant, men da bør man også vurdere mer enn ett forhold for å kunne gjøre en fullgod sammenligning. For at lærerne skal kunne utøve sitt profesjonelle handlingsrom, må de ha tid sammen med elevene. Jeg registrerer for øvrig at Finland fra skoleåret 2025/26 har økt minstetimetallet med tre uketimer i barneskolen, noe som blant annet begrunnes med at lærere skal ha mer tid sammen med elevene.

Jeg deler forslagsstillernes syn på kontaktlærerens viktige rolle. Disse er tette på elevene med mulighet til å følge både faglig og sosial utvikling og sikre god koordinering av laget rundt. Tall fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI) viser at det i skoleåret 2025-2026 er registrert til sammen om lag 40 500 kontaktlærere på barne- og ungdomstrinnet. Hvis kontaktlærere skal gis mer tid til kontaktlæreroppdrag ved å redusere undervisningstiden, må disse timene erstattes av en annen lærer. Et slikt tiltak vil følgelig utløse et behov for flere lærerårsverk. Kunnskapsdepartementet har tidligere anslått at dersom undervisningstiden for alle kontaktlærere reduseres med én time hver uke, vil det utløse et behov for i overkant av 2 000 flere lærerårsverk i grunnskolen. Jeg viser for øvrig til at den sentrale særavtalen for arbeidstiden for undervisningspersonale i grunnskolen, regulerer at kontaktlærere skal få en reduksjon i årsrammen for undervisning, fastsatt som et minste timetall. Ytterligere tid kan avtales lokalt. Jeg vil også påpeke at forhold som gjelder arbeidstid og lønn forhandles og avtales mellom partene i arbeidslivet.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som gir lærerne mer tid og fleksibilitet til å følge opp den enkelte elev gjennom færre obligatoriske møter og redusert tilstedeværelse på skolen utenom under visningstid, ved å redusere såkalt bundet tid med minst 25 prosent.

Avtalen om arbeidstid for undervisningspersonalet er en del av tariffavtalen for lærere. Fordeling av hvor mye tid som for eksempel settes av til møter er det viktig at en blir enige om lokalt innenfor rammen av den sentrale arbeidstidsavtalen. Dette er en viktig del av partsamarbeidet i sektoren. Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin

praksis slik det er beskrevet i overordnet del av læreplanverket. Lærere som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis. Tid til profesjonsfaglig samarbeid er derfor viktig for god kvalitetsutvikling på skolen, og også på tvers av skoler i en kommune. Velutviklede strukturer for samarbeid, støtte og veiledning mellom kolleger og på tvers av skoler fremmer en delings- og læringskultur. Slikt samarbeid kan også være tidsbesparende og bidra til at den enkelte lærer får god støtte i eget faglig utviklingsarbeid.

Jeg mener det er viktig at lærere og skoleledere på den enkelte skole har handlingsrom til å legge til rette for god bruk av lærernes arbeidstid ut fra lokale forhold, og for ivareta kjerneoppgaven å gi elevene god undervisning. Det er også et viktig prinsipp at rammen for det lokale arbeidet fastsettes gjennom forhandlinger mellom partene i sektor. Nasjonale reguleringer vil i mindre grad stimulere til medinnflytelse og handlingsrom i det daglige arbeidet for å sikre god opplæring for alle elever. Jeg vil ikke ta initiativer på områder der partene har ansvaret. Dersom partene ønsker dialog med meg om områder de har ansvar for, legger jeg til grunn at de tar kontakt.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om å innføre førskole for seksåringene med mye frilek og pedagogikk basert på den enkelte elevs interesser og behov, med start i 1. klasse først for syvåringene.

Dagens læreplanverk legger til rette for at lek og utforsking skal ha en tydelig plass i de første skoleårene. Overordnet del av læreplanverket slår fast at lek er nødvendig for trivsel og utvikling, spesielt for de yngste barna. Det understrekes også at lærerne må følge elevenes utvikling og gi dem støtte tilpasset deres alder, modenhets- og funksjonsnivå. Selv om ambisjonene allerede er i læreplanverket, mener jeg vi må vurdere hvordan opplæringen for de yngste elevene kan organiseres på en bedre måte. Regjeringen vil at elevene skal få mer lek og fysisk aktivitet i skolen, og at opplæringen skal prioritere det viktigste faginnholdet for aldersgruppen først, med særlig tett oppfølging av elevenes av lese-, skrive- og regneferdigheter. Slik mener jeg vi sørger for en best mulig overgang fra barnehage til skole. Som nevnt arbeider Utdanningsdirektoratet nå med å utarbeide alternative modeller til hvordan strukturen og innholdet i skolehverdagen på 1.–2. trinn kan organiseres, som bedre kan møte målsettingene over. Høring av forslag til endringer er planlagt allerede til høsten, samtidig som høringen av fellesskoleutvalgets utredning. Regjeringen mener det er viktig med en bred samfunnsdebatt om skolen, slik at skolen også i framtiden kan ha et bredt samfunnsmandat hvor den både skal danne og utdanne til det beste for den enkelte og fellesskapet.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om en betydelig bevilgningsøkning til trykte lærebøker i skolen og sikre at kommunene faktisk kjøper inn bøkene, for å bedre elevenes leseforståelse og lese glede og redusere forstyrrelser fra digitale læremidler.

Jeg minner om at Stortinget har bedt regjeringen «gjennomgå ordningen for tildeling av midler til innkjøp av fysiske læremidler med formål om å sikre at tildelingen faktisk sørger for flere bøker i skolen», jf. Innst. 79 S (2025-2026). Ved bevilgning til dette formålet i 2023 og 2024 ble tilskuddet fordelt etter en nøkkel direkte til kommunene. Fra 2026 er ordningen, blant annet på grunn av Stortingets vedtak, omgjort til en tilskuddsordning der kommunene aktivt må takke ja til å motta tilskudd og samtidig må bekrefte at tilskuddet kommer i tillegg til allerede planlagte innkjøp.

I 2026 har Utdanningsdirektoratet sendt ut brev til kommunene om mulighet for tilskudd på til sammen 140 mill. kroner til innkjøp av fysiske læremidler. Selv om utlysningen på 140 mill. kroner er ment å stimulere til innkjøp av fysiske læremidler, kan kommunene benytte inntil 10 prosent av de tildelte midlene til å kjøpe inn digitale versjoner av de læremidlene de kjøper inn. Bakgrunnen for dette er at elever med dysleksi eller lesevansker ofte trenger digitale versjoner av lærebøkene, slik at tekstene kan leses opp med syntetisk tale.

Representantene viser til en ukritisk digitalisering av skolen, og jeg mener at det er innført digitale verktøy i skolen uten å være bevisst nok på også de uheldige sidene det kan ha for elevenes læring og trygghet i skolehverdagen. Regjeringen har en mobilisering rundt læring og konsentrasjon i skolen, og vi ser nå at færre 1. klassinger i norsk skole har tilgang på eget nettbrett eller PC enn forrige skoleår. Det er nå også nedfelt i overordnet del av læreplanen og i de ulike læreplanene at skolene skal være særskilt varsomme med bruk av skjerm for alle 1.–4. klassinger, og digitale enheter skal ikke dominere undervisningen på disse trinnene. Endringen gjelder fra 1. august.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

